

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

Кафедра міжнародної економіки

Ушакова Н.Г., Чернишова Л.О., Кот О.В.

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації до семінарських занять
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 7.03050301 «Міжнародна економіка»

**Харків
2013**

УДК 339.727.22
ББК 65.582.6
А 66

Авторський колектив:
Ушакова Н.Г., Чернишова Л.О., Кот О.В.

Рецензенти:
канд. екон. наук, проф. Л.О. Попова
канд. екон. наук, проф. Н.О. Власова

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки ХДУХТ, протокол № 3 від 11 жовтня 2013 року.

Рекомендовано навчально-методичною комісією економічного факультету ХДУХТ, протокол № 2 від 30 жовтня 2013 року.

Міжнародна інвестиційна діяльність: методичні рекомендації до семінарських занять для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності «Міжнародна економіка» / Н.Г. Ушакова, Л.О. Чернишова, О.В. Кот. – Харків: Видавництво «Форт», 2013. – 70 с.

На засадах модульного підходу до викладання навчальної дисципліни «Міжнародна інвестиційна діяльність» методичні рекомендації включають теоретичний (у формі проблемних питань і тестів різного рівня складності) та практичний матеріал для вивчення курсу, що дозволяє сформулювати та закріпити на семінарських заняттях теоретичні знання та практичні навички щодо економічної природи міжнародних інвестицій, сутності сучасних теорій міжнародного інвестування, мотивації, форм та особливостей реалізації й регулювання інвестиційного процесу на національному, міжнародному та наднаціональному рівнях в умовах розвитку міжнародного інвестиційного ринку.

УДК 339.727.22
ББК 65.582.6

© Ушакова Н.Г., Чернишова Л.О.,
Кот О.В., 2013

© Харківський державний університет
харчування та торгівлі, 2013

ЗМІСТ

Вступ	4
Зміст дисципліни за змістовними модулями і темами	6
Навчально-методичне забезпечення тем дисципліни	10
Змістовий модуль 1. Організація міжнародної інвестиційної діяльності	10
Тема 1. Інвестиції в системі міжнародного бізнесу	10
Тема 2. Теорії міжнародних інвестицій	12
Тема 3. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність	13
Тема 4. Міжнародні інвестиційні операції з цінними паперами	15
Тема 5. Міжнародний інвестиційний ринок	17
Тема 6. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності	17
Змістовий модуль 2	18
Аналіз та моделювання інвестиційних процесів в національному та глобальному середовищі	
Тема 7. Аналіз і оцінка проектів	18
Тема 8. Моделювання інвестиційних процесів	20
Тема 9. Міжнародна інвестиційна діяльність в Україні	21
Тема 10. Інвестиційні стратегії в глобальному середовищі	24
Завдання для блочно-модульного контролю знань студентів	26
Термінологічний словник	27
Рекомендована література	37

ВСТУП

Міжнародна інвестиційна діяльність посідає особливе місце у системі сучасного міжнародного бізнесу. Адже досягнення високого рівня соціально-економічного розвитку в країні, світі неможливе без ефективної структурно-інвестиційної політики формування міжнародних економічних відносин з метою створення сприятливого інвестиційного клімату. В умовах значного дефіциту внутрішніх фінансових ресурсів в більшості країн світу актуальним стає формування вираженої політики залучення іноземних інвестицій, які б забезпечили інноваційну основу розвитку, а не сприяли б подальшій структурній деформації національного виробництва країн. Міжнародні інвестиції дають можливість забезпечити більшу прибутковість від вкладення капіталу порівняно з національним ринком інвестора за рахунок як більш значного зростання цін активів на інших національних ринках, так і зростання курсу валют інвестицій відносно валюти інвестора.

Міжнародна інвестиційна діяльність нерозривно пов'язана з оцінкою стану та прогнозуванням розвитку міжнародного інвестиційного ринку. Важливе значення при цьому має вміння вигідно розмістити кошти, правильно оцінити інвестиційну привабливість об'єктів інвестування. Адже показником ефективної економіки є не обсяги залучення інвестицій, а раціональність їх використання з метою забезпечення процесу розширеного відтворення. Крім того, нові організаційно-правові відносини між суб'єктами міжнародної інвестиційної діяльності для ефективного здійснення різних форм інвестицій вимагають глибоких теоретичних і практичних знань.

Мета полягає у формуванні у студентів системи спеціальних теоретичних знань з міжнародної інвестиційної діяльності та аналітичних і практичних навичок у сфері організації інвестування в межах існуючих процедур сучасного міжнародного інвестиційного ринку.

Основними завданнями викладання курсу є наступні:

- визначити сутність міжнародних інвестицій, їх місце і роль у сучасному міжнародному бізнесі;
- охарактеризувати суб'єкти, об'єкти, види, форми міжнародної інвестиційної діяльності;
- надати цілісне уявлення про сутність міжнародного

інвестиційного ринку, умови та фактори розвитку його структури;

- ознайомити студентів з методами аналізу і оцінки інвестиційних проєктів, регулювання міжнародної інвестиційної діяльності на національному, міжнародному та наднаціональному рівнях;

- сформувані у студентів цілісне уявлення щодо міжнародної інвестиційної діяльності в Україні, заходів активізації та підвищення її ефективності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- визначення базових категорій і основних понять у сфері міжнародної інвестиційної діяльності;

- сутність і мотивацію міжнародної інвестиційної діяльності;

- інвестиційні і контрактні форми міжнародного бізнесу;

- переваги і стримуючі фактори іноземної і зарубіжної підприємницької діяльності в контексті стратегічної орієнтації країн базування та приймаючих країн;

- характеристику і проблеми сучасної системи регулювання підприємницької інвестиційної діяльності та діяльності на ринках цінних паперів;

- параметри оцінки інвестиційного клімату, інвестиційних проєктів та портфелів.

Предметом дисципліни «Міжнародна інвестиційна діяльність» є механізми у сфері організації інвестування в межах існуючих процедур сучасного міжнародного інвестиційного ринку.

Після вивчення курсу «Міжнародна інвестиційна діяльність» студенти зможуть:

- аналізувати і оцінювати інвестиційні підприємницькі проєкти;

- аналізувати і формувати портфелі міжнародних інвестицій;

- оцінювати кількісні характеристики міжнародних прямих та портфельних інвестицій, структури іноземного інвестування в економіку України за видами та галузями;

- аналізувати доходність та ризик цінних паперів на міжнародних ринках та портфелів міжнародних інвестицій.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ І ТЕМАМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Інвестиції в системі міжнародного бізнесу

Економічна сутність інвестицій та міжнародних інвестицій. Мотивація і форми руху капіталу. Структура міжнародного руху капіталів.

Класифікація міжнародних інвестицій. Економічна сутність прямих та портфельних інвестицій. Сучасні тенденції їх розвитку. Міжнародні інвестиційні потоки. Глобалізація і трансформація інвестиційних потоків. Тенденції розвитку міжнародних інвестицій.

Сутність міжнародної інвестиційної діяльності, характеристика суб'єктів та об'єктів інвестиційної діяльності. Особливості міжнародної інвестиційної інфраструктури. Місце інвестиційної діяльності в системі міжнародного бізнесу. Систематизація зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на суб'єктів міжнародних інвестиційних відносин.

Характеристика суб'єктів інвестиційної діяльності та джерел залучення ними інвестиційних ресурсів. Світове інвестиційне багатство та його структура. Мотивація використання інвестиційних ресурсів фізичними особами, корпораціями, урядами.

Тема 2. Теорії міжнародних інвестицій

Причини міжнародного руху капіталу. Зв'язок з теорією міжнародної торгівлі. Еволюція класичних поглядів на чинники економічного зростання у першій половині ХХ ст.

Сутність теорій монополістичної конкуренції, інтернаціоналізації, електичної теорії та міжнародної теорії життєвого циклу Раймона Вернона. Модель конкурентних переваг М Потера. Передумови зростання зарубіжних інвестицій, позитивні та негативні наслідки міжнародних інвестицій для країн з різним економічним розвитком. Теорії, засновані на доктрині “недосконалої ринку”. Особливості теорії Т. Озави.

Тема 3. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність

Інтернаціоналізація на мікрорівні. Основні форми виходу фірми на зарубіжні ринки. Зовнішні та внутрішні чинники вибору форми виходу на зарубіжні ринки. Оптимізація стратегії входження фірми до

зарубіжного ринку. Модель OLI Дж. Даннінга.

Мотивація міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності у системі макроекономічних факторів. Привабливість прямих інвестицій для приймаючих країн. Стримуючі фактори розвитку іноземної інвестиційної діяльності. Головні мотиви використання ПІІ як стратегії входження інвестора у зарубіжний ринок.

Поняття ТНК. Критерії належності корпорації до ТНК. Показники міжнародного характеру діяльності ТНК. Етапи інтернаціоналізації фірми за моделлю ERPG Х. Перлмутера. Особливості діяльності найбільших у світі ТНК. Глобальні стратегії розвитку ТНК.

Напрямки реалізації міжнародного бізнесу. Ключові суттєві особливості функціонування МСП. Переваги створення МСП на світовому ринку. Ознаки систематизації МСП. Форми організації МСП. Механізм стимулювання інвестиційної діяльності.

Тема 4. Міжнародні інвестиційні операції з цінними паперами

Цінні папери, їх класифікація. Акції, євроакції, особливості їх емісії та обертання. Облігації та міжнародні облігації, їх емісія, властивості та порядок обертання. Похідні цінних паперів: форвардні, ф'ючерсні контракти, свопи, опціони - їх різновиди, особливості випуску, обертання.

Управління портфелем інвестицій. Етапи формування портфелю цінних паперів. Функції стратегічного управління інвестиційним портфелем. Класифікація портфелів цінних паперів. Особливості формування портфелю при активному та пасивному підходах.

Джерела венчурного фінансування. Умови венчурного фінансування. Взаємозв'язки суб'єктів в процесі руху венчурного капіталу.

Класифікація венчурних організацій та її ознаки. «Високотенційні підприємства» для венчурного капіталу, «венчури середнього ринку», «високотенційні підприємства». Малі венчурні фірми. Квазіризикові форми організації венчура. Переваги використання зовнішніх венчурів. Науково-дослідні консорціуми.

Тема 5. Міжнародний інвестиційний ринок

Функціональна структура ринку. Фактори формування функціональної структури інвестиційного ринку. Потоки прямих інвестицій у світогосподарській діяльності. Аналіз попиту та пропозиції на прями інвестиції за теорією Кейнса.

Місце та роль ринку цінних паперів у структурі міжнародного інвестиційного ринку. Первинний та вторинний ринки цінних паперів. Фондові біржі, стандартні біржові операції. Прибіржові та позабіржові ринки деяких країн. Класифікація учасників ринку цінних паперів. Особливості визначення рейтингу емітентів.

Тема 6. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності

Особливості застосування методів регулювання на національному і наднаціональному рівнях. Державне регулювання допуску іноземних інвестицій. Система державних гарантій зарубіжним інвесторам. Засоби державного регулювання зарубіжних інвестицій. Сучасне міжнародне регулювання інвестиційної діяльності. Функції міжнародних інститутів, що сприяють міжнародній інвестиційній діяльності.

Основні засоби та причини прямого втручання держави в функціонування ринку цінних паперів. Цілі, сфера, принципи, функції, елементи державного регулювання фондового ринку. Моделі регулювання ринку цінних паперів. Функції Міжнародної організації комісій з цінних паперів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

АНАЛІЗ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Тема 7. Аналіз і оцінка проектів

Основні складові проектного аналізу. Процедура здійснення фінансово-економічного аналізу. Особливості попереднього розгляду та аналізу інвестиційного проекту. Основні завдання поглибленого аналізу інвестиційного проекту.

Аналіз та оцінка грошових потоків інвестиційного проекту. Сутність методів розрахунку чистого приведенного доходу, індексу рентабельності інвестицій та внутрішньої норми доходності інвестицій. Сутність методів визначення строку окупності інвестицій, бухгалтерської рентабельності інвестицій та середньої норми прибутку на інвестиції.

Особливості оцінки впливу інфляції на інвестиції. Аналіз чутливості інвестиційного проекту. Аналіз беззбитковості інвестиційного проекту. Аналіз еквівалента певності інвестиційного проекту.

Сутність ризику та його категорії. Особливості розрахунку показників ризику вкладення інвестицій. Методика аналізу коригування грошового потоку.

Тема 8. Моделювання інвестиційних процесів

Модель Марковіца. Вплив несистематичних ризиків на прибутковість інвестицій. Чинники, що зумовлюють проблеми використання моделі Марковіца в практичній фінансовій діяльності.

Суть модель ціноутворення капітальних активів (модель CAPM). Систематичні ризики у CAPM. Особливості побудови ліній ринку капіталів, прямої ринку цінних паперів. Правило прийняття інвестиційних рішень. Теорія арбітражного ціноутворення.

Тема 9. Міжнародна інвестиційна діяльність в Україні

Особливості ключових сегментів і рівнів середовища інвестиційної діяльності. Політико-правове середовище, етапи формування. Економічне середовище. Пріоритети програм приватизації. Інституціональне середовище. Інституалізація національного фондового ринку. Система державного регулювання фондового ринку. Соціально-культурне середовище.

Інформаційно-аналітичні системи оцінок інвестиційного клімату, фактори їх кількісної та якісної оцінки. Методика І.А. Бланка щодо оцінки інвестиційної привабливості регіонів України. Перешкоди для здійснення інвестицій в Україні.

Орієнтації та результативність інвестиційної діяльності українсько-зарубіжних підприємств. Проблеми та тенденції розвитку прямого інвестування. Масштаби і механізм портфельних запозичень. Взаємодія України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

Масштаби, цілі, структура інвестицій за кордон. Особливості отримання індивідуальної ліцензії для здійснення всіх видів інвестицій. Процес транснаціоналізації української економіки. Формування транснаціональних промислово-фінансових груп.

Тема 10. Інвестиційні стратегії в глобальному середовищі

Форми глобальних інвестиційних перетворень. Передумови глобалізації фінансової сфери. Характерні ознаки сучасної інвестиційної транснаціоналізації.

Причини виникнення та особливості формування стратегічних альянсів як напрямку розвитку міжнародної інвестиційної діяльності. Передумови розвитку процесу регіоналізації. Основні тенденції трансформації ролі держав в міжнародних відносинах. Сучасні закономірності процесу глобалізації.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Інвестиції в системі міжнародного бізнесу

Плани семінарських занять

1. Сутність міжнародних інвестицій.
2. Систематизація міжнародних інвестицій.
3. Міжнародна інвестиційна діяльність.
4. Характеристика ресурсів суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності.

Навчальні завдання:

- розкрити економічну сутність інвестицій і міжнародних інвестицій та обґрунтувати сучасні наукові погляди на їх значення у розвитку міжнародної економіки;
- узагальнити основні ознаки класифікації міжнародних інвестицій й охарактеризувати основні їх види;
- визначити сутність міжнародної інвестиційної діяльності, охарактеризувати її суб'єктів та об'єкти;
- проаналізувати фактори, що впливають на міжнародне інвестування;
- виявити специфіку формування інвестиційних ресурсів з позиції кількох груп суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності та мотивацію їх використання.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) розбір проблемних питань;
- 4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для обговорення

1. В чому полягає економічна сутність інвестиції?
2. Якими чинниками визначається рівень інвестицій?
3. Дайте визначення поняття «міжнародні інвестиції».
4. Дайте визначення понять «країна базування» і «приймаюча країна».
5. Які основні мотиви втечі капіталу ви знаєте?
6. Які функції виконують міжнародні інвестиції?
7. За якими ознаками класифікуються інвестиції та які основні їх різновиди виділяють?
8. Якими чинниками визначається рівень чистих інвестицій?
9. У чому полягають суттєві відмінності між експортом підприємницького і позичкового капіталу?
10. Прямі інвестиції у 90-ті роки превалюють у структурі міжнародного руху капіталу?
11. Дайте визначення поняття «міжнародна інвестиційна діяльність».
12. Що означає поняття «суб'єкт інвестиційної діяльності»?
13. За якими ознаками класифікуються інвестори. Дайте характеристику основних видів інвесторів.
14. Охарактеризуйте основних учасників інвестиційного процесу.
15. Назвіть та охарактеризуйте основні об'єкти інвестування.
16. Що входить до інфраструктурного забезпечення міжнародної інвестиційної діяльності?
17. Назвіть основні фактори, що впливають на масштаби і структуру міжнародного інвестування.
18. Дайте характеристику інвестиційних ресурсів фізичних осіб, корпорацій, держав, міжнародних фінансових інститутів.
19. Які принципи лежать основі процесу формування інвестиційних ресурсів корпорації?
Що являє собою світове інвестиційне багатство та яка його структура?

Проблемні питання

1. Наведіть відомі вам тлумачення поняття «інвестиція». Чим суттєво вони відрізняються? Аналогічно проаналізуйте поняття «міжнародна інвестиція».
2. У чому виявляється практична цінність систематизації міжнародних інвестицій? За якими ознаками? Спробуйте навести

конкретні приклади. Запропонуйте нові ознаки можливої систематизації міжнародних інвестицій.

3. Чи є прикладом реальної інвестиції придбання будинку для офісу?

4. Яким чином можна ранжувати за значущістю мотиви різних суб'єктів міжнародної інвестиційної діяльності?

5. Які фактори визначають масштаби і напрями інвестиційної діяльності уряду на міжнародних фінансових ринках?

Тема 2. Теорії міжнародних інвестицій

Плани семінарських занять

1. Особливості формування класичної та неокласичної теорії міжнародних інвестицій.

2. Засади сучасного неокласичного аналізу міжнародного руху капіталу.

Навчальні завдання:

- розкрити особливості формування класичної теорії міжнародних інвестицій;

- охарактеризувати переваги неокласичний підхід при вивченні міжнародних інвестицій;

- обґрунтувати основні теорії сучасного неокласичного аналізу міжнародного руху капіталу.

Форми контролю:

1) тестування;

2) усне чи письмове опитування;

3) розбір проблемних питань;

4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність класичної теорії міжнародних інвестицій?

2. У чому полягає неокласичний підхід при вивченні міжнародних інвестицій?

3. Чим характеризуються погляди Стефана Хаймера і Чарльза Кайндльбергера на процес розвитку міжнародного інвестування?

4. У чому полягає сутність теорії монополістичної конкуренції?

5. У чому полягає сутність теорії індустріальної організації?
6. У чому полягає сутність теорії інтернаціоналізації?
7. У чому полягає сутність еkleктичної теорії?
8. Який внесок наукових здобутків Раймона Вернона у контексті розвитку теорії міжнародних інвестицій?
9. Які проблеми інвестування розглянуто в теорії японського економіста Т. Озави?

Проблемні питання

1. За якими напрямками необхідно формувати інвестиційну політику в Україні, щоб досягти рівня розвитку розвинених індустріальних країн, враховуючи концепцію теорії Т. Озави?

Як структура інвестиційного ринку країни і специфічні характеристики компаній впливають на визначення мотивів іноземного інвестування?

Тема 3. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність

Плани семінарських занять

1. Форми міжнародного бізнесу. Міжнародне інвестування в контексті інтернаціоналізації.
2. Міжнародна підприємницька інвестиційна діяльність на рівні окремих країн.
3. Міжнародні корпорації як суб'єкти міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності.
4. Міжнародні спільні підприємства, мотиви і форми їх створення.

Навчальні завдання:

- розкрити сутність процесу інтернаціоналізації на мікрорівні;
- охарактеризувати основні форми виходу фірм на зарубіжні ринки;
- визначити особливості здійснення міжнародної інвестиційної діяльності на рівні країни базування та приймаючої країни;
- охарактеризувати поняття, головні ознаки та види функціонування міжнародних корпорацій;
- виявити особливості функціонування ТНК;
- обґрунтувати особливості створення міжнародних спільних підприємств та окреслити основні ознаки їх систематизації.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) розбір проблемних питань;
- 4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте основні форми виходу на зарубіжні ринки.
2. Розкрийте поняття «інтернаціоналізація» на мікрорівні.
3. Які Ви знаєте нові форми іноземного інвестування?
4. Охарактеризуйте екстернальні та інтернальні фактори, що впливають на вибір форми виходу на зарубіжні ринки.
5. Які групи факторів лежать в основі моделі Даннінга?
6. В чому полягає привабливість прямих інвестицій для приймаючої країни?
7. Які існують стримуючі фактори розвитку іноземної підприємницької діяльності?
8. Наведіть мотиви використання ПП як стратегії входження у зарубіжний ринок.
9. Дайте визначення поняття «міжнародна корпорація», яка головна ознака її функціонування?
10. Охарактеризуйте основні види міжнародних корпорацій.
11. В чому полягає суть моделі ERPG.
12. Охарактеризуйте основні риси ТНК.
13. Назвіть та обґрунтуйте загальні правила міжнародного інвестування.
14. Дайте визначення міжнародного спільного підприємства та назвіть його ключові суттєві ознаки.
15. Які ознаки лежать в основі систематизації міжнародних спільних підприємств?

Проблемні питання

1. Обґрунтуйте привабливість прямих зарубіжних інвестицій для України.
2. Наведіть докази належності до ТНК однієї зі 100 найбільших у світі корпорацій.
3. Виходячи із сутності та особливостей форм міжнародного бізнесу, дайте їх узагальнену порівняльну оцінку.
4. Як відомо, в більшості випадків створенню СП у зарубіжній

країні передеу експортна діяльність. Але останнім часом, особливо в практиці країн з перехідними економіками, спільні підприємства дедалі частіше використовуються як початкова форма входження до зарубіжного ринку. На підставі відомих вам теоретичних моделей та практичного досвіду спробуйте пояснити це явище.

5. Спробуйте виявити і проаналізувати ключові протиріччя, які можуть виникнути у розвитку міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності на макро- та мікрорівнях.

6. Порівняйте мотивації прямого іноземного інвестування в промислово розвинуті країни, країни, що розвиваються, та країни з перехідними економіками. Яким чином особливості мотивації впливають на національні системи регулювання іноземної інвестиційної діяльності?

Тема 4. Міжнародні інвестиційні операції з цінними паперами

Плани семінарських занять

1. Сутність фінансових інвестицій.
2. Характеристика основних видів інвестиційних цінних паперів та деривативів.
3. Поняття портфелю цінних паперів і принципи його формування.
4. Сутність та мета венчурного інвестування.
5. Організаційні форми венчурного підприємництва.

Навчальні завдання:

- розкрити економічну сутність фінансових інвестицій;
- охарактеризувати основні види цінних паперів, які мають інвестиційні властивості, та їх похідні;
- визначити поняття портфелю цінних паперів;
- узагальнити класифікацію та обґрунтувати принципи, етапи та методи формування портфелю цінних паперів;
- з'ясувати сутність та мету венчурного інвестування;
- виявити особливості утворення організаційних форм венчурного підприємництва.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) розбір проблемних питань;

4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Які з ознак класифікації спільні для всіх видів цінних паперів?
2. Чим характеризуються інвестиційні властивості цінних паперів? Щодо яких видів цінних паперів не розглядаються інвестиційні властивості? Чому?
3. Охарактеризуйте основні ознаки класифікації акцій. Які види акцій найбільш поширені? Чому?
4. Які існують види облігацій?
5. Охарактеризуйте місце та роль облігацій на ринку цінних паперів.
6. Які спільні та відмінні риси інвестиційних та ощадних сертифікатів?
7. Які фактори визначають інвестиційні властивості державних цінних паперів, яка мета їх випуску?
8. Дайте характеристику казначейських зобов'язань України. Яких видів вони бувають?
9. Охарактеризуйте приватизаційні цінні папери.
10. Що являють собою похідні цінні папери?
11. Дайте характеристику ф'ючерсному та форвардному контрактам.
12. Опишіть загальну схему укладання угод куплі-продажу опціону.
13. Дайте визначення поняття «портфель цінних паперів».
14. За якими ознаками класифікуються портфелі цінних паперів.
15. Охарактеризуйте етапи, принципи та методи формування портфеля цінних паперів.
16. У чому полягають суть і специфіка венчурного капіталу?
17. Які існують джерела венчурного фінансування? Дайте характеристику основним із них.
18. На прикладі різних країн покажіть особливості фінансування та організації венчурного капіталу.
19. Які ви знаєте форми організації венчурного підприємства?

Проблемні питання

1. Складіть список з усіх відомих вам типів акцій і облігацій та упорядкуйте його у порядку збільшення можливої прибутковості

цінних паперів.

2. Як ви думаєте, чому незабезпечені облігації часто розглядаються інвесторами як інструменти, що мають характеристики, ближчі до звичайних акцій, ніж до облігацій інвестиційного рівня?

3. Проаналізуйте взаємозв'язок розвитку інноваційних процесів та венчурного фінансування.

У чому, на ваш погляд, полягають причини концентрації венчурного бізнесу в розвинутих країнах?

Тема 5. Міжнародний інвестиційний ринок

Плани семінарських занять

1. Міжнародний інвестиційний ринок в умовах глобалізації
2. Особливості функціонування міжнародного ринку цінних паперів

Навчальні завдання:

- визначити сутність та структуру інвестиційного ринку та міжнародного інвестиційного ринку;
- проаналізувати кон'юнктуру міжнародного інвестиційного ринку;
- розглянути особливості функціонування міжнародного ринку цінних паперів;
- з'ясувати механізм визначення рейтингу цінних паперів
- охарактеризувати порядок проведення операцій на фондових біржах.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) розбір проблемних питань;
- 4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Визначить поняття «міжнародний інвестиційний ринок».
2. Що включає функціональна структура міжнародного інвестиційного ринку?
3. Як рівень цін у країні впливає на попит іноземних та національних інвестицій?

4. Яке визначення ви могли б дати міжнародному ринку цінних паперів?
5. У чому полягає специфіка функціонування первинного та вторинного ринків цінних паперів?
6. Як визначається рейтинг емітентів на організованому фондовому ринку?
7. Яких учасників міжнародного ринку цінних паперів ви знаєте?
8. Які інститути забезпечують функціонування позабіржових ринків цінних паперів?
9. Як організована робота фондових бірж?
10. Поясніть механізм встановлення біржового курсу на цінні папери.

Проблемні питання

1. Як змінюється світове виробництво та ефективність використання світових ресурсів при вільному русі капіталів?
2. Відомо, що ринок цінних паперів є об'єктом досить жорсткого регулювання. Яким чином, на вашу думку, регулюються міжнародні ринки облігацій?
3. У чому виявляються відмінності розвинутих ринків цінних паперів і ринків цінних паперів, що розвиваються? Які ринки цінних паперів превалюють у розвинутих країнах, країнах, що розвиваються, та країнах з перехідними економіками?

Тема 6. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності

Плани семінарських занять

1. Методи і форми регулювання інвестиційної діяльності.
2. Особливості регулювання міжнародних ринків цінних паперів.

Навчальні завдання:

- визначити методи і форми регулювання міжнародної інвестиційної діяльності та особливості їх застосування на національному і міжнародному рівнях;
- обґрунтувати моделі організації ринку цінних паперів;
- охарактеризувати механізми державного регулювання та саморегулювання ринку цінних паперів;
- розглянути функції наднаціональних органів регулювання фондових ринків.

Форми контролю:

- 5) тестування;
- 6) усне чи письмове опитування;
- 7) розбір проблемних питань;
- 8) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Які методи регулювання інвестиційної діяльності ви знаєте? Дайте їх коротку характеристику.
2. Які питання є першочерговими при регулюванні міжнародної інвестиційної діяльності?
3. Що включає система регулювання репатріації прибутку іноземного інвестора?
4. Чим визначаються вимоги до результатів діяльності іноземного інвестора?
5. Які ви знаєте різновиди інвестиційної обмежень та стимулів, що застосовуються при міжнародному русі капіталу?
6. Що ви розумієте під наднаціональним рівнем регулювання інвестиційної діяльності?
7. У чому полягає необхідність і основні цілі регулювання ринку цінних паперів?
8. Які основні напрями і засоби прямого та непрямого втручання держави у ринок цінних паперів ви знаєте?
9. Назвіть сфери і принципи регулювання ринку цінних паперів.
10. Які заходи повинна здійснювати держава при регулюванні ринку цінних паперів?
11. Охарактеризуйте елементи системи державного регулювання ринку цінних паперів.
12. Які міжнародні інститути регулюють ринок цінних паперів?

Проблемні питання

1. У чому виявляється специфіка регулювання інвестиційної діяльності за кордон та іноземної у різних країнах (розвинутих, тих, що розвиваються, країнах з перехідними економіками)?
2. Спробуйте назвати органи наднаціонального регулювання інвестиційної діяльності у відомих вам інтеграційних угрупованнях держав.

3. Які регулятивні проблеми виникають в умовах інвестиційного глобалізму?

4. Які ідеї покладено в основу розвитку саморегулювання фондового ринку? Наскільки практика діяльності СРО відповідає принципам регулювання? За рахунок чого досягається ефективна взаємодія державного регулювання і саморегулювання на міжнародному рівні?

5. Ключовою тенденцією розвитку фондового ринку є його глобалізація. В чому конкретно вона виявляється? В чому полягає проблема регулювання фондових відносин в цьому контексті?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Тема 7. Аналіз і оцінка проектів

Плани семінарських занять

1. Етапи та особливості проведення проектного аналізу.
2. Методи оцінки ефективності міжнародного інвестиційного проекту.
3. Оцінка інвестиційного проекту в умовах невизначеності.
4. Оцінка ризиків в процесі інвестиційного проектування

Навчальні завдання:

- визначити поняття та структурні складові проектного аналізу;
- з'ясувати загальну процедуру фінансово-економічної оцінки інвестиційного проекту;
- розглянути основні показники оцінки доцільності інвестицій та методик їх застосування;
- розкрити зміст моделей оцінки доцільності фінансових інвестицій та особливості їх розрахунку;
- виявити специфіку впливу інфляції на ефективність інвестиційних проектів;
- охарактеризувати особливості оцінки ризику при прийнятті рішень у сфері інвестицій.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) розбір проблемних питань;
- 4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Визначте структуру та зміст інвестиційних проектів.
2. Охарактеризуйте процедуру оцінки інвестиційного проекту інвестором (кредитором).
3. Що таке процедура експертизи інвестиційного проекту?
4. Які складові включає в себе фінансово-економічна оцінка інвестиційного проекту?
5. Що включають в себе початкові інвестиційні витрати, операційні та ліквідаційні грошові потоки за проектом?
6. Назвіть основні переваги та недоліки методів оцінки доцільності інвестицій.
7. Що означає результат застосування методу NPV?
8. Як зміниться значення чистої теперішньої вартості при збільшенні ставки дисконту?
9. Які основні умови емісії найважливіші для інвестора при прийнятті рішення про купівлю пакета акцій, облігацій підприємства?
10. Чому оцінка інвестиційного проекту в умовах невизначеності є обов'язковою?
11. Визначте вплив інфляції на прийняття інвестиційних рішень.
12. Що таке аналіз чутливості, безбитковості, еквівалента певності інвестиційного проекту і як він проводиться на практиці?
13. Дайте визначення ризику та рівню ризику.
14. За якими ознаками класифікуються проектні ризики?
15. Що включає в себе розрахунок показників ризику вкладення інвестицій?

Проблемні питання

1. Які методи найкраще підходять для порівняння альтернативних проектів? Синергічних проектів? Заміщуючі проектів?
2. Поясніть графічно сутність методу внутрішньої норми рентабельності проекту.
3. Яким методом слід скористатися при порівнянні оцінки

ефективності інвестицій у проекти, коли важко або неможливо оцінити грошові потоки від їх освоєння?

4. Охарактеризуйте заходи щодо зниження інвестиційних ризиків.

Визначте роль інвестиційних проектів та програм для економічного розвитку України.

Тема 8. Моделювання інвестиційних процесів

Плани семінарських занять

1. Моделювання інвестиційної діяльності в системі макропараметрів

2. Оптимізації міжнародного портфелю інвестицій

Навчальні завдання:

- визначити можливі напрямки моделювання інвестиційної діяльності на макрорівні;

- проаналізувати переваги політики стимулювання експорту капіталу над інвестиційною політикою імпортозаміщення;

- обґрунтувати концепцію оптимізації портфелю інвестицій, запропоновану Г. Марковіцем.

Форми контролю:

1) тестування;

2) усне чи письмове опитування;

3) розбір проблемних питань;

4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Яка політика визначає напрямок моделювання інвестиційних процесів?

2. У чому суть інвестиційної політики імпортозаміщення?

3. Охарактеризуйте зміст політики стимулювання експорту капіталу.

4. У чому полягає перевага ПІІ, що мають експортну спрямованість, в порівнянні з імпортом капіталу?

5. Поясніть суть процесу диверсифікації інвестиційних ресурсів.

6. Який головний висновок для фінансистів-практиків впливає

з концепції Марковіца?

Проблемні питання

1. Який напрямок розвитку інвестиційної політики, на вашу думку, повинна розвивати Україна з метою забезпечення ефективного розвитку інвестиційної діяльності? Відповідь обґрунтуйте.

2. Поясніть залежність ризику портфеля інвестицій від коефіцієнта кореляції відповідно теорії Марковіца.

Тема 9. Міжнародна інвестиційна діяльність в Україні

Плани семінарських занять

1. Сегменти й рівні середовища інвестиційної діяльності в Україні

2. Оцінка параметрів національного інвестиційного клімату

3. Вплив іноземного інвестування на стан національної економіки України

4. Зарубіжна інвестиційна діяльність України

Навчальні завдання:

- розкрити найістотніші етапи розвитку та особливості ключових сегментів і рівнів середовища інвестиційної діяльності в Україні;

- охарактеризувати підходи та методики оцінки інвестиційної привабливості країни;

- визначити фактори, що впливають на інвестиційний клімат України;

- розглянути тенденції та структуру іноземного інвестування та проаналізувати їх вплив на стан національної економіки України;

- з'ясувати особливості розвитку зарубіжної інвестиційної діяльності України.

Форми контролю:

1) тестування;

2) усне чи письмове опитування;

3) розбір проблемних питань;

4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Хто є головними суб'єктами іноземного інвестування в економіку України?

2. Які види інвестицій переважно використовуються іноземними інвесторами?

3. Охарактеризуйте географічну структуру іноземного інвестування. Які країни мають провідну роль в інвестиційній діяльності на території України?

4. Дайте кількісну характеристику галузевої структури іноземного інвестування в економіку України.

5. Які регіони (області) України домінують у залученні іноземних інвестицій?

6. Назвіть ключові позитивні і негативні тенденції розвитку прямого інвестування в економіку України. Які проблеми є найсуттєвішими для його розвитку?

7. Охарактеризуйте масштаби і механізми портфельних запозичень України на міжнародних фінансових ринках.

8. Які інструменти використовують українські підприємства при виході на міжнародні фондові ринки?

9. На які цілі і за яких умов надаються Україні кредити Міжнародного валютного фонду, Світового банку, ЄБРР?

10. Яким чином залучались і як використовувались іноземні кредити під гарантію Кабміну України?

11. В чому суть факторного підходу до оцінки інвестиційного клімату країни?

12. Охарактеризуйте комплексну методику оцінки інвестиційної привабливості регіонів України, розроблену під керівництвом І.А. Бланка.

13. Назвіть головних донорів іноземної технічної допомоги Україні.

14. Дайте кількісну оцінку і охарактеризуйте структуру зарубіжних інвестицій з України.

15. Чому для України актуалізується проблема зарубіжного інвестування?

16. Охарактеризуйте мобілізуючий потенціал та можливі негативні сторони транснаціоналізації української економіки через розвиток промислово-фінансових груп.

Проблемні питання

1. Порівняно з іншими перехідними економіками Україна залучила значно менші за обсягами прямі іноземні інвестиції. Як ви гадаєте, чому?

2. Подумайте над факторами, що обумовлюють високу (низьку) інвестиційну активність тих чи інших країн в Україні.

3. Чим обумовлено формування галузевої структури прямих іноземних інвестицій в економіці України? Чи є вона раціональною з погляду ефективного економічного розвитку?

4. Подумайте над проблемою територіальної оптимізації прямого іноземного інвестування в економіку України.

5. Які протиріччя виникають між офіційно визначеними пріоритетами і мотивацією та напорами прямого іноземного інвестування в економіку України?

6. У чому виявляється специфіка розробки і реалізації стратегій діяльності підприємств з іноземними інвестиціями на території України. Наведіть відомі вам конкретні приклади успішних і неуспішних стратегій.

7. В якій сфері і з яким зарубіжним партнером ви б хотіли створити спільне підприємство на території України? Яку б стратегію та організаційну структуру ви б запропонували для його успішної діяльності на українському ринку?

8. Чому, на вашу думку, зарубіжні інвестиції з України є незначними? Чи є взаємозв'язок між обсягами, динамікою і структурою іноземного і зарубіжного інвестування?

9. Відомо, що зростання масштабів і динаміки міжнародного інвестування обумовлені, насамперед, транснаціоналізацією світової економіки. ТНК формуються переважно еволюційним шляхом у процесі поетапної трансформації організаційно-економічних структур міжнародного бізнесу. В яких масштабах і в які терміни можлива транснаціоналізація економіки України? Чи здатна забезпечити ефективну міжнародну інвестиційну взаємодію національної економіки у сучасній світогосподарській системі масштабна (якщо це уявити) діяльність на території України зарубіжних ТНК?

10. Спробуйте ранжувати проблеми розвитку іноземної інвестиційної діяльності в Україні за значимістю і термінами вирішення.

Тема 10. Інвестиційні стратегії в глобальному середовищі

Плани семінарських занять

1. Причини та наслідки глобалізації в інвестиційній сфері
2. Інвестиційна стратегія в контексті стратегії економічного зростання

Навчальні завдання:

- розкрити основні причини та наслідки процесу глобалізації, що відбувається в інвестиційній сфері світової економіки;
- визначити внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на формування інвестиційної стратегії країни;
- розглянути напрямки розвитку інвестиційної стратегії в Україні у контексті стратегії економічного зростання.

Форми контролю:

- 1) тестування;
- 2) усне чи письмове опитування;
- 3) розбір проблемних питань;
- 4) схематичне зображення матеріалу.

ПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Які причини глобалізації в інвестиційній сфері?
2. Охарактеризуйте наслідки процесу глобалізації в інвестиційній сфері.
3. Дайте кількісну оцінку кризи внутрішнього інвестування в період ринкової трансформації економіки України.
4. Чим пояснюється необхідність і в чому полягає сутність селективного регулювання іноземних інвестицій в економіку України?
5. Перелічіть кількісні та якісні критерії селективного регулювання іноземної інвестиційної діяльності.
6. У чому сутність національного, пільгового й обмежувального режимів іноземного інвестування?
7. Назвіть форми та конкретні інструменти стимулювання іноземної інвестиційної діяльності.
8. Які ви знаєте критерії та типові інструменти обмеження іноземної інвестиційної діяльності?

Проблемні питання

1. Чи є обов'язковою (об'єктивно обумовленою) криза внутрішнього інвестування в умовах ринкової трансформації економіки? Які умови і шляхи її подолання ви знаєте?

2. Якою мірою іноземний капітал здатен активізувати інвестиційні процеси в перехідних економіках? Наведіть відомі вам приклади зі світогосподарського досвіду.

3. Спробуйте знайти у світогосподарській практиці приклади «чистих» національних, пільгових чи обмежувальних режимів іноземного інвестування. Які фактори обумовлюють превалювання того чи іншого режиму інвестування?

4. Які пропорції між обсягами внутрішнього і зовнішнього фінансування, на вашу думку, є раціональними для розвинутих країн та країн з перехідною економікою? Спробуйте на якісному рівні оцінити динаміку основних макроекономічних співвідношень при різних щорічних обсягах іноземного інвестування в економіку України.

5. Назвіть конкретні національні галузі і об'єкти, які, на вашу думку, є пріоритетними для залучення іноземних інвестицій і потребують застосування пільгового режиму інвестування. Обґрунтуйте своє рішення. Відносно яких галузей (конкретних об'єктів) ви б застосували обмежувальний режим іноземного інвестування? Чому?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ БЛОЧНО-МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СУТНІСТЬ, ВИДИ І МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Завдання призначено для перевірки теоретичних знань студентів щодо міжнародної інвестиційної діяльності і спроможності застосувати їх на практиці.

Використовуючи ресурси Internet проаналізувати інвестиційну привабливість України. Для виконання завдання необхідно:

- 1) повторити матеріал тем 5, 9, 10;
- 2) створити інформаційну базу для необхідного аналізу;
- 3) оформити аналіз письмово відповідно до вимог написання курсових робіт і рефератів (титольний лист, зміст-план, текст проекту згідно з планом, література, нумерація сторінок тощо).

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 МІЖНАРОДНІ ТОРГОВЕЛЬНІ І ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

На контрольну роботу виносяться конкретні модульні завдання, що охоплюють обсяг матеріалу щодо конкретних міжнародних інвестиційних проектів та виконуються студентами у тестовій формі.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Акція — цінний папір без установленого строку обігу, що засвідчує участь на паях у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в акціонерному товаристві й право на участь у керуванні ним, надає право її власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства.

Аналіз інвестиційних ризиків — це визначення ступеня ймовірності їхнього виникнення й обсягу можливих фінансових втрат при настанні ризикової події.

Бізнес-план інвестиційного проекту — це основний документ, у якому викладаються економічні характеристики проекту й фінансові показники, пов'язані з його реалізацією.

Борговий цінний папір — це цінний папір, відповідно до якого на емітента покладене зобов'язання повернути в певний строк кошти, інвестовані в його діяльність, і сплатити доход або надати інші матеріальні права, за винятком прав на участь в управлінні діяльністю емітента.

Бюджет інвестиційного проекту — це оперативний план, що відображає витрати й надходження інвестиційних коштів у процесі здійснення реального інвестування.

Бюджетна ефективність проекту — фінансові наслідки реалізації проекту для державного й місцевого бюджетів (оцінюється у випадку, якщо проект суспільно значимий і потребує фінансової підтримки з боку державного або місцевого бюджетів).

Валові інвестиції — це загальний обсяг коштів у певному періоді, що спрямовуються на нове будівництво, придбання засобів виробництва, на приріст запасів товарно-матеріальних цінностей.

Вексель — це цінний папір, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця оплатити після настання строку певну суму грошей власникові векселя (векселедержателеві).

Внутрішня норма прибутку (IRR) - така ставка дисконту, за якої теперішня вартість грошових потоків дорівнює початковим інвестиціям. Тобто - це дисконтна ставка, за якої $NPV=0$.

Галузева ефективність проекту — ефективність проекту з погляду галузей економіки, об'єднань підприємств та інших галузевих суб'єктів (оцінюється у випадку, якщо реалізація проекту зачіпає інтереси галузевих структур).

Державна інвестиційна політика — це система заходів, які органи державної влади виробляють і використовують у процесі

управління інвестиційною діяльністю господарського комплексу, що включає підприємства й організації всіх форм власності.

Державні капітальні вкладення — інвестиції, спрямовані на створення й відновлення основних фондів, джерела фінансування яких є кошти державного бюджету, державних підприємств та організацій, а також місцевих бюджетів.

Державні централізовані капітальні вкладення — інвестиції, спрямовані на створення й відновлення основних фондів і фінансуються за рахунок коштів державного бюджету й державних позик.

Диверсифікованість інвестиційної діяльності — це регулювання інвестиційної діяльності підприємства шляхом розміщення інвестицій у різних регіонах або в різних галузях економіки з метою захисту інвестицій від неспецифічних регіональних та галузевих інвестиційних ризиків.

Дивіденди — прибуток, отриманий внаслідок здійснення корпоративних прав, включаючи доходи, нараховані у вигляді відсотків на акції або внески в статутні фонди підприємств.

Дисконтна ставка — ставка відсотка, по якій майбутня вартість грошового потоку приводиться до дійсної його вартості.

Дисконтований період окупності (DPP) - кількість років (або інших періодів), що необхідна для відшкодування дисконтованими грошовими потоками чистих необхідних інвестицій.

Дисконтування — це процес конвертування планованих до одержання або виплати в майбутніх періодах коштів у їхню поточну вартість.

Економічна ефективність проекту — прибутковість проекту для кожного з учасників проекту (підприємства, що реалізує проект, акціонерів цього підприємства, банку, що кредитує проект, лізингової компанії та інших учасників).

Емітент цінних паперів — це юридична особа, яка від свого імені випускає цінні папери й зобов'язується виконувати обов'язки, що випливають з умов їхнього випуску.

Забудовник — суб'єкт інвестиційної діяльності, юридична особа, що забезпечує фінансування капітальних вкладень й їхнє освоєння підрядним або господарським способом.

Замовник — це суб'єкт інвестиційної діяльності, юридична особа, що видає замовлення на виконання робіт (послуг) на будівництво об'єктів, укладає підрядний договір (контракт), контролює вартість, строки, якість виконаних робіт і здійснює їхню оплату.

Змішані капітальні вкладення — це інвестиції, спрямовані на створення й відновлення основних фондів, у загальному обсязі яких є частка державних коштів.

Інвестиції — це капітал в усіх його формах, що вкладається в об'єкти виробничого й невиробничого призначення з метою забезпечення його збільшення в майбутньому, а також досягнення позаекономічних ефектів соціального та екологічного характеру.

Інвестиції в матеріальні оборотні активи — це вкладення капіталу в приріст запасів матеріальних оборотних активів підприємства з метою забезпечення необхідної пропорційності в розвитку основних й оборотних активів підприємства.

Інвестиційна активність — це інтенсивність залучення інвестицій в економічну систему.

Інвестиційна діяльність — це сукупність практичних дій її суб'єктів (інвесторів й учасників) по реалізації інвестицій.

Інвестиційна інформація — це набір інформативних показників, необхідних для планування й аналізу інвестиційної діяльності підприємства, підготовки ефективних управлінських рішень у сфері інвестицій.

Інвестиційна привабливість — це сукупність різних об'єктивних ознак, коштів, можливостей та обмежень, що обумовлюють інтенсивність залучення інвестицій в економічну систему.

Інвестиційна програма підприємства — це сукупність реальних інвестиційних проєктів підприємства, реалізованих у середньостроковому періоді.

Інвестиційна стратегія підприємства — це система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства.

Інвестиційна сфера — це комплекс галузей і виробництв, фінансово-кредитних установ та інших інституціональних суб'єктів інвестиційної діяльності, в якому обертається інвестиційний капітал.

Інвестиційне прогнозування — це більш-менш достовірне передбачення розвитку інвестиційних процесів на далеку або близьку перспективу.

Інвестиційний аналіз — це процес дослідження інвестиційної активності та ефективності інвестиційної діяльності підприємства з метою виявлення резервів їхнього зростання.

Інвестиційний ефект — це результат здійснення інвестицій, підрозділяють економічний і позаекономічний ефект від реалізації інвестицій.

Інвестиційний клімат держави — це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що визначають привабливість держави для інвестування.

Інвестиційний клімат регіону — це традиційно сформована сукупність соціально-економічних, природних екологічних, політичних та інших умов, що визначають масштаби (обсяг і темпи) залучення інвестицій в основний капітал даного регіону.

Інвестиційний контроль — це процес перевірки виконання й забезпечення реалізації всіх управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності підприємства.

Інвестиційний портфель — це цілеспрямовано сформована сукупність цінних паперів, придбаних підприємством відповідно до розробленої інвестиційної стратегії фінансового інвестування.

Інвестиційний потенціал — це сукупність об'єктивних економічних, соціальних і природно-географічних властивостей економічної системи, що мають високу значимість для залучення інвестицій в економіку даної системи.

Інвестиційний проект — це сукупність документів, що визначають необхідність і доцільність здійснення реального інвестування, що містять економічні, правові, організаційні, технічні й інші аспекти інвестиційного планування.

Інвестиційний процес — це процес обґрунтування й реалізації інвестицій.

Інвестиційний ризик — це можливість або ймовірність повного або часткового недосягнення (неотримання) очікуваних інвесторами результатів здійснення інвестицій.

Інвестиційне середовище являє собою сукупність правових, економічних та інституційних умов, що визначають правила функціонування різних форм інвестицій, операцій з їх розміщення, освоєння та реалізації на ринку, умови залучення та використання, а також особливості та тенденції руху капіталів.

Інвестиційний сертифікат — це цінний папір, що випускається винятково інвестиційним фондом або інвестиційною компанією і який дає право її власникові на одержання доходу у вигляді дивідендів.

Інвестиційні ресурси — це сукупність фінансових ресурсів, які формуються й (або) використовуються підприємством для вирішення проблем, пов'язаних із процесами проектування, будівництва, розвитку суб'єктів підприємницької діяльності, тобто фінансують інвестиційну діяльність підприємства.

Інвестор — це суб'єкт інвестиційної діяльності, що ухвалює рішення щодо вкладення власних, позикових і залучених інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестування.

Індекс рентабельності інвестицій — це показник економічної ефективності інвестицій, що показує відношення ми дисконтних грошових надходжень до суми дисконти грошових відтоків (інвестицій).

Індивідуальний інвестор — це конкретна юридична або фізична особа, що здійснює інвестиції для розвитку свої основної господарської діяльності.

Інноваційні інвестиції — це одна з форм реальних інвестицій підприємства, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво.

Іноземні інвестиції — це інвестиції міжнародних та іноземних підприємств і організацій, іноземних громадян, іноземних держав.

Інститут спільного інвестування - корпоративний інвестиційний фонд або пайовий інвестиційний фонд, який провадить діяльність, пов'язану з об'єднанням (залученням) грошових коштів інвесторів з метою отримання прибутку від вкладення їх у цінні папери інших емітентів, корпоративні права та нерухомість.

Інституціональний інвестор — це фінансовий посередник, що акумулює кошти індивідуальних інвесторів і здійснює спеціалізовану інвестиційну діяльність (інвестиційні фонди й інвестиційні компанії).

Інформаційне забезпечення управління інвестиційною діяльністю — це процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідної інвестиційної інформації.

Казначейські зобов'язання - це вид цінних паперів, що емітується виключно на пред'явника, розміщується винятково на добровільних засадах серед населення, підприємств, організацій та інших учасників ринку цінних паперів та засвідчує внесення їх власником грошових коштів до бюджету і дають право на отримання вигод у вигляді відсотків.

Календарний план реалізації інвестиційного проекту — це детальний опис змісту, строків і виконавців робіт у короткостроковому періоді, пов'язаних зі здійсненням реалізації інвестиційного проекту.

Капітальні вкладення — це вкладення капіталу у відтворення основних фондів підприємства.

Ліміт фінансових коштів для інвестування — це межа річного розміру капітальних вкладень підприємства з урахування його фінансового становища.

Лістинг - процедура реєстрації цінного паперу або внесення

його у коту-вальний лист з метою торгівлі на конкретній біржі.

Механізм управління інвестиційною діяльністю — це теоретичне обґрунтування розробки й реалізації управлінських рішень в інвестиційній сфері.

Модернізація — це інвестиційна операція, пов'язана з удосконалюванням активної частини основних виробничих фондів і приведення їх у стан, що відповідає сучасному рівню здійснення технологічних процесів, шляхом конструктивних змін основного парку машин й устаткування, які використовує підприємство у процесі операційної діяльності.

Моніторинг інвестиційної діяльності — це механізм постійного спостереження за контрольованими показниками інвестиційної діяльності, визначення розмірів відхилень фактичних результатів від передбачених і виявлення причин цих відхилень.

Нарощування — це процес знаходження майбутньої вартості інвестованих коштів до кінця певного періоду часу.

Неспецифічний (систематичний) інвестиційний ризик — це ризик, що залежить від функціонування економіки в цілому.

Нове будівництво — це інвестиційна операція підприємства, пов'язана з будівництвом нового об'єкта із закінченим технологічним циклом за індивідуально розробленим або типовим проектом на спеціально відведених територіях.

Номинальна ціна акції — це ціна, надрукована на бланку акції або встановлена при випуску акції. Вона показує, яка частка статутного капіталу доводиться на одну акцію на момент створення акціонерного товариства.

Номинальна ціна облігації — це ціна, надрукована на бланку облігації. Вона позначає суму, що береться в борг і підлягає поверненню після закінчення строку облігаційної позики.

Область ризику — це деяка зона загальних втрат, у межах якої втрати не перевищують граничного значення встановленого рівня ризику.

Облігація — цінний папір, що засвідчує внесення її власником коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера в передбачений у ній строк з виплатою фіксованого відсотка (якщо інше не передбачене умовами випуску). Облігації всіх видів поширюються серед підприємств і громадян на добровільних початках.

Оперативне планування інвестиційної діяльності — це процес розроблення комплексу короткострокових планів з інвестиційного забезпечення основних напрямів розвитку

господарської діяльності підприємства.

Оптимальне розміщення інвестицій — це завдання розподілу обмежених інвестиційних ресурсів підприємства в межах ліміту фінансових коштів для інвестування між декількома інвестиційними проектами з метою максимізації сумарного інвестиційного ефекту.

Організація управління інвестиційною діяльністю — це координація й оптимізація в часі й у просторі інвестиційної діяльності підприємства з метою досягнення за певний термін найбільшого інвестиційного ефекту.

Очікувана доходність ЦП - річна процентна ставка, що відображає у грошовому виразі дохід, отриманий з однієї грошової одиниці вкладень, об'єктом яких є цінні папери.

Ощадний сертифікат — письмове свідоцтво банку про депонування коштів, що засвідчує право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку депозиту й відсотків по ньому.

Перепрофілювання — це інвестиційна операція, пов'язана з повною зміною технології виробничого процесу для випуску нової продукції на діючому підприємстві.

Планування інвестиційної діяльності — це процес розроблення системи планів і планових показників із забезпечення підприємства необхідними інвестиційними ресурсами й підвищення ефективності його інвестиційної діяльності в майбутньому.

Поточна ринкова вартість ЦП - являє собою теперішню вартість очікуваних грошових потоків від володіння цінним папером, дисконтованих за процентною ставкою, що визначається ступенем ризику даного цінного паперу та поточними ринковими процентними ставками.

Придбання цілісного майнового комплексу — це інвестиційна операція підприємств, пов'язана із придбанням господарського об'єкта із завершеним циклом виробництва продукції (робіт, послуг) з метою забезпечення галузевої, товарної або регіональної диверсифікованості своєї діяльності.

Прогноз — це результат процесу прогнозування, виражений у текстовій, математичній, графічній або іншій формі судження про можливий стан об'єкта в майбутньому.

Просторова оптимізація — це завдання, спрямоване на одержання максимального сумарного приросту капіталу при реалізації декількох незалежних інвестиційних проектів, вартість яких перевищує наявні в інвестора фінансові ресурси.

Реальні інвестиції — це вкладення капіталу у відтворення основних фондів, в інноваційні нематеріальні активи, у приріст запасів

товарно-матеріальних цінностей та інші об'єкти інвестування, пов'язані зі здійсненням операційної діяльності підприємства.

Регіональна ефективність проекту — ефективність проекту з позиції впливу на економіку регіону (оцінюється у випадку, якщо реалізація проекту зачіпає інтереси регіону).

Реконструкція — це інвестиційна операція, пов'язана з істотним перетворенням усього виробничого процесу на основі сучасних науково-технічних досягнень на діючому підприємстві.

Реструктуризація інвестиційного портфеля — це обґрунтування й реалізація управлінських рішень, що забезпечують підтримку цільової інвестиційної спрямованості сформованого портфеля за параметрами його прибутковості, ризику й ліквідності шляхом зміни окремих його інструментів.

Реципієнт інвестицій — це суб'єкт інвестиційної діяльності, що приймає інвестиції.

Ризик — це ймовірність (загроза) втрати підприємством частини своїх ресурсів, недоодержання доходів або появи додаткових витрат внаслідок здійснення певної виробничої або фінансової діяльності.

Ринкова ціна цінного папера — це сума коштів або вартість активу, які можна одержати від продажу даного цінного папера на ринку цінних паперів.

Середня ставка доходу (ARR) - являє собою відношення середніх річних майбутніх чистих доходів, отриманих від освоєння інвестиції до середніх інвестицій.

Система інвестиційної інформації — це сукупність даних, що всебічно характеризують інвестиційну діяльність на різних рівнях.

Система управління інвестиційною діяльністю підприємства — це взаємозалежна сукупність окремих елементів, що беруть участь в управлінні інвестиціями.

Спеціальна економічна зона — це визначена державою територія, у якій створюється особливо сприятлива економічна обстановка для інвесторів завдяки пільговому податковому, митному й законодавчому режимам.

Специфічний інвестиційний ризик — це невизначеність одержання очікуваного комерційного результату в ході реалізації конкретного проекту у зв'язку зі специфічними особливостями самого проекту або специфічних особливостей ринкових умов його реалізації.

Спеціальний режим інвестиційної діяльності — це режим, що передбачає введення податкових, митних й інших пільг для

суб'єктів підприємницької діяльності, які реалізують інвестиційні проекти.

Стратегічне планування інвестиційної діяльності — це процес планування довгострокових інвестиційних цілей підприємства й шляхів досягнення цих цілей.

Страховання інвестиційних ризиків — це захист майнових інтересів підприємства при настанні страхової події спеціальними страховими компаніями за рахунок грошових фондів, формованих ними шляхом одержання страхових внесків від страхувальників.

Строк окупності інвестицій — це кількість років, за які інвестор поверне вкладений капітал.

Тактичне планування інвестиційної діяльності — це процес розроблення конкретних поточних планів, які дають можливість визначити форми інвестиційної діяльності підприємства й джерела її фінансування на майбутній період.

Територія пріоритетного розвитку — це територія в межах міста, району, на якій установлені несприятливі соціально-економічні умови й на якій вводиться спеціальний режим інвестиційної діяльності з метою створення нових робочих місць спеціальний режим інвестиційної діяльності.

Тимчасова оптимізація — це завдання, у якому розглядається кілька привабливих інвестиційних проектів, які через обмеженість фінансових ресурсів не можуть бути реалізовані в планованому році одночасно, але в наступному році нереалізовані проекти або їхні частини можуть бути реалізовані.

Управління інвестиційною діяльністю — це комплекс методів розроблення й реалізації управлінських рішень, пов'язаних зі здійсненням інвестиційної діяльності підприємства.

Управління інвестиційною діяльністю в регіоні — це цілеспрямований прямий і непрямий вплив регулюючих суб'єктів на інвестиційні процеси з метою підвищення інвестиційної привабливості регіону й активізації інвестиційної діяльності.

Фінансовий інструмент — це цінний папір або оформлений відповідно до вимог законодавства документ, що підтверджує право власності на цінні папери або їхні похідні, валютні цінності, придбання (поставку) в певний строк цінних паперів або валютних цінностей, та інші види фінансових активів, вільний обіг яких не забороняється й не обмежений законодавством.

Фінансовий профіль інвестиційного проекту - графік, на якому відображається залежність NPV проекту від ставки дисконту.

Фінансові інвестиції - вкладення майнових та інтелектуальних

цінностей у поточному періоді з метою отримання вигод у майбутньому в інструменти фондового ринку, які емітовані для акумулювання коштів для забезпечення процесу розширеного відтворення.

Цінні папери — це грошові документи, які засвідчують право володіння або відносини позики, визначають взаємини між особою, що їх випустила, та їхнім власником і передбачають, як правило, виплату доходу у вигляді дивідендів або відсотків, а також можливість передачі грошових та інших прав, що випливають із цих документів, іншим особам.

Частковий цінний папір — це цінний папір, що підтверджує право власності її власника на частку в статутному фонді емітента й одержання частини прибутку у вигляді дивідендів.

Чисті інвестиції — це реальні інвестиції, спрямовані на розширене відтворення основних фондів підприємства. їхній обсяг менший від валових інвестицій на величину коштів, що направляються із фонду відшкодування у вигляді амортизаційних відрахувань на реновацію.

Чиста теперішня вартість (NPV) - сума грошей, яку інвестор отримає наприкінці дії проекту у надлишку від суми інвестицій, вкладених у проект.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Іртишева І.О., Хвесик Ю.М. Міжнародна інвестиційна діяльність: Навч. посібник / І.О. Іртишева, Ю.М. Хвесик - ТОВ «Кондор – Видавництво», 2012.
2. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – 424 с.
3. Егоров А. Институционализм. Инвестиционный потенциал: формирование и реализация. – Харьков: Харьковский нац ун-т им. В.Н. Каразина, 2007. – 188 с.
4. Павленко І. І., Варяниченко О. В., Навроцька Н. А. Міжнародна торгівля та інвестиції. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.
5. Сазонець І.А., Джусов О.А., Сазонець О.М. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 304 с.

Допоміжна

1. Кузьмін О. Оцінка інвестиційних ризиків комплексним методом / О. Кузьмін, В. Глібчук // Економіка України. – 2010. – № 10. – С. 18-22.
2. Макогон Ю.В., Орехова Т.В. Организация и функционирование предприятий с иностранным капиталом. Учеб. пособие. - Донецк: ДонНУ, 2007.
3. Матюшенко І.Ю., Божко В.П. Іноземні інвестиції: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 336 с.
4. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник / Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський, О.М. Мозковий та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Д.Г. Лук'яненка. – К.: КНЕУ, 2003. – 387с.
5. Сазонець І.А., Федорова В.А. Інвестування: міжнародний аспект: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 272 с.
6. Стеценко Ж. В. Механізм розвитку та реалізації експортного потенціалу України / Ж. В. Стеценко // Економіка і держава. – 2010. – №8. – С. 47-49.
7. Цигилик І.І., Крпельницька С.О., Білий М.М., Мозіль О.І. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 160 с.
8. Якубовський С.О. Інвестиційна діяльність ТНК та її вплив

на конкурентоспроможність національних економік. — Одеса, 2006. — 393 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної Служби статистики України
<http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Європейський вибір України [елек. ресурс]. –
Режим доступу: <www.minjust.gov.ua/7g.html>.
3. <http://www.dowjones.com>
4. <http://www.spglobal.com>
5. <http://www.nasdaq.com>
6. <http://www.investertech.com>
7. <http://www.russell.com>
8. <http://www.moodys.com>

Навчальне видання

***Ушакова Наталія Григорівна
Чернишова Лариса Олексіївна
Кот Олена Володимирівна***

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Методичні рекомендації до семінарських занять
для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 7.03050301 «Міжнародна економіка»

В авторській редакції

Підписано до друку 11.11.13 р.
Формат 60 × 84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ксерографічний. Ум. друк. арк. 20,5. Обл.-вид. арк. 17,6.
Наклад 50 прим. Зам. №11-13

Надруковано ТОВ «Видавництво «Форт»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №333 від 09.02.2001р.
61023, м. Харків, а/с 10325. Тел. (057)714-09-08